

Introducció

La ciutat de Terrassa se situa en l'extrem nordoccidental de la segona corona metropolitana, al peu del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac, a 30 Km de Barcelona per carretera i a 45 minuts en tren des del seu centre. Amb més de 185.000 habitants, és, a més, la cinquena ciutat catalana en població, i la seva àrea d'influència, dins el conjunt barceloní, arriba a reunir al voltant de 300.000 habitants, fent que en el total del conjunt de la Regió Metropolitana es posicioni com una de les concentracions de població més importants i constitueixi un districte econòmic ben diferenciat.

Terrassa a Europa

Font: Ajuntament de Terrassa, Serveis de Sistemes d'Informació, Unitat de SIG i PMH.

El creixement de la ciutat ha anat íntimament lligat a la Revolució Industrial. En les albrors del segle XX, les factories de Terrassa van ser pioneres en la producció tèxtil i en l'adaptació dels processos artesanals a la modernitat industrial de les màquines de vapor; una modernitat que es va concebre lligada al progrés tecnològic i al desenvolupament de personal capacitat per atendre la febril activitat industrial. Així, el 1902, l'impuls industrial terrassenc creà l'Escola

Industrial, amb estudis tècnics superiors, que posteriorment ha constituït el nucli central de l'actual Campus de la Universitat Politècnica de Catalunya a la Ciutat. Així doncs, la condició industrial ha impregnat la imatge i el caràcter actual de la Ciutat, això és, les seves fortaleses i les seves debilitats pel que respecta a la seva estructura econòmica i social.

Terrassa a Catalunya

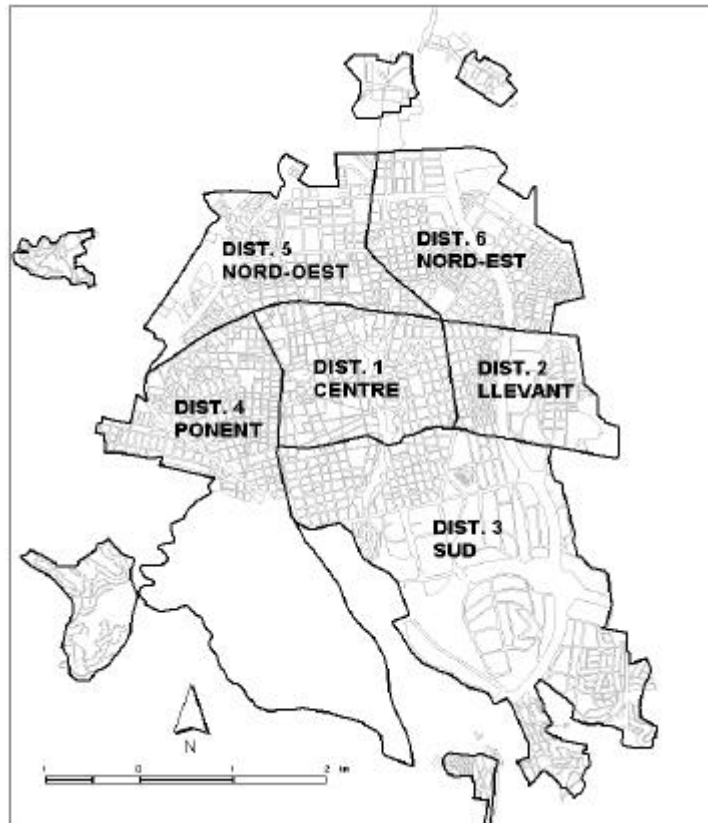

Font: Ajuntament de Terrassa, Serveis de Sistemes d'Informació, Unitat de SIG i PMH.

Tanmateix, el creixement demogràfic de Terrassa, paral·lel al desplegament industrial, és especialment rellevant durant els decennis posteriors a la Guerra Civil espanyola. Des del final de la contesa fins a l'acabament de la dictadura, la població de la Ciutat va créixer més d'un 300% (120.000 persones en 40 anys). Aquest ràpid creixement no s'explica únicament pel manteniment d'un saldo vegetatiu positiu, sinó per l'atracció de gran part del moviment migratori que va rebre Catalunya a la postguerra, fenomen que està estretament relacionat amb el ràpid procés d'industrialització. Tant és així que l'últim padró d'habitants mostra com encara més d'un 34% dels terrassencs no són nascuts a Catalunya, la qual cosa indica que un dels trets principals de la societat terrassenca és la seva marcada diversitat cultural.

A aquell sobtat creixement demogràfic li va correspondre l'aparició d'una caòtica estructura urbana, que ha imprès una peculiar imatge en el paisatge terrassenc de barreja desordenada d'habitatges i indústries. L'escassa planificació d'aleshores i la proliferació de promocions urbanístiques irregulars, van repercutir en greus mancances d'equipaments i serveis bàsics, que van degenerar en la localització suburbial de borses de població desatesa. Els problemes de desestructuració familiar i d'exclusió social que encara es detecten a la Ciutat són una clara rèmora d'aquella època, aspectes que han estat i són motiu constant de preocupació per part dels gestors públics locals.

Mapa de la divisió de Terrassa en districtes

Font: Ajuntament de Terrassa, Serveis de Sistemes d'Informació, Unitat de SIG i PMH.

Rera el *desarrollismo* hi succeí l'inici de la crisi dels 70 i Terrassa, com la majoria de les comunitats locals especialitzades en sectors industrials tradicionals, va començar a mostrar nivells d'atur molt elevats. Posteriorment, el lent procés de reconversió industrial i la diversificació de l'economia local va contenir l'atur i el va reduir fins al *màgic* 92, quan la taxa de desocupació va arribar al 12,3%, el primer dels mínims històrics de l'última dècada. Malgrat tot, rera la bonança olímpica, va començar una altra important recessió, per elevar de nou l'estoc de treballadors disponibles més enllà del 17% durant 1993.

Els últims anys del segle XX, gràcies a la recuperació de l'activitat productiva, van constituir una nova etapa de generació de treball. L'atur registrat a la Ciutat, en termes generals, disminuí fins arribar a un nou mínim històric del 7,5% de la població activa (maig de 2000); per contra la població ocupada augmentà prop d'un 4%, situant la taxa d'ocupació al voltant del 42%. Aquest creixement net de l'ocupació ha elevat Terrassa al tercer lloc entre les ciutats de Catalunya amb més nombre de treballadors assalariats. Per l'any 2003, les dades continuen mostrant l'increment de la taxa d'atur, situant-la per sobre del 9,5%, per bé que l'estructura productiva segueix augmentant, tant d'empreses com de treballadors, encara que a un ritme força inferior que al que es desencadenà en l'època econòmica expansiva dels darrers anys.

La transformació de l'estructura empresarial s'ha encarrilat cap a la diversificació productiva i a la terciarització de la Ciutat. L'aclaparador

predomini de la indústria tèxtil dels 70, ha hagut de deixar pas en els darrers anys, per un costat, a l'increment del pes en les estructures d'altres activitats industrials i, d'un altre, i molt simptomàticament, a la puixança de les activitats terciàries, de forma que avui en dia es pot afirmar que Terrassa és molt més que una ciutat industrial.

El reencaix generalitzat de la indústria, especialment pel que fa referència a les modificacions de processos interns de les empreses i a la introducció de noves tecnologies, ha produït, entre altres coses, un empetitiment de la dimensió mitjana empresarial en el sector secundari, a la vegada que també ha generat un creixement del nombre d'empreses en el terciari, produïda d'una banda, pel creixement de la demanda de serveis comercials i personals, però també pel procés d'externalització d'activitats terciàries de les empreses industrials. En general, doncs, podem parlar d'un nou tipus d'empresa creada en consonància amb la diversificació del teixit industrial i al capital local, que té restriccions locacionals importants immutables freqüentment a una xarxa comercial consolidada o a una determinada tradició.

Aquesta mateixa evolució ha portat els responsables de l'Administració i de les Institucions del municipi al plantejament d'instruments concertats per al desenvolupament positiu de l'estructura socioeconòmica local. El conjunt d'aquests instruments ha permès tractar tots els elements de promoció econòmica: des de l'oferta de sòl industrial públic de nova creació i el replantejament del sistema fiscal, fins l'implantació de polítiques integrades per a la inserció laboral i la creació de petites i mitjanes empreses.

Cal destacar, amb tot, la redacció d'un marc de cooperació estratègica -El Pla Estratègic de la Ciutat de Terrassa-, fonamentat, entre altres elements, pel desenvolupament de Terrassa com a ciutat Universitària, és a dir, propugnar l'acoblament d'una ciutat emprenedora de llarga tradició industrial a un suport científic i tecnològic el suficientment potent i innovador com per garantir la reconversió empresarial i fer consistent una aposta de futur en permanent revolució. Per tot això, el manteniment d'una tradició politècnica pel que fa a la formació de quadres empresarials i tècnics i la seva extensió a noves àrees de coneixement és un factor de necessària referència. Terrassa disposa a l'actualitat de tres Universitats (el campus de la Universitat Politècnica de Catalunya i els centres de la Universidad Nacional de Educación a Distància i de la Universitat Oberta de Catalunya), que juntament amb l'Escola Universitària d'Infermeria de la Creu Roja, l'Institut del Teatre i l'Escola Superior de Cinema, i altres centres superiors d'investigació, conformen en conjunt una comunitat acadèmica de més 15.000 persones. La necessitat de disposar suficients recursos i espais de relació, per al desenvolupament de noves especialitats, noves línies d'investigació, noves fórmules d'aplicació professional dels continguts universitaris, han reclamat de la Ciutat l'exercici d'un esforç compartit per materialitzar la localització de la majoria dels serveis en un eix urbà diferenciat i en l'assaig de noves unitats operatives per l'ajustament de la investigació al desenvolupament econòmic local.

En consonància amb aquest caràcter universalitzador de l'esperit terrassenc, la progressiva globalització de l'economia i les comunicacions obliga a analitzar

tots els aspectes del desenvolupament local des d'una perspectiva cada cop menys localista, d'una banda, determinant el paper de la Ciutat en el seu context comarcal, refermant el seu paper articulador del territori en la teranyina urbana de Catalunya, i, d'una altra, participant de l'entorn metropolità de Barcelona, que ha de portar a la Ciutat a garantir la seva participació en decisions col·lectives que tenen a veure essencialment amb la seva connectivitat amb l'escala global, com són l'ampliació de les grans infraestructures de transports i comunicacions: l'ampliació del port de Barcelona, de l'aeroport internacional d'El Prat, la localització de les estacions del tren d'alta velocitat o el desplegament dels eixos viaris de primer ordre, així com també en la connexió, extensió i generalització de les xarxes modernes de telecomunicacions, que han de convertir la Regió Metropolitana de Barcelona en un centre logístic de primer ordre en el sud d'Europa.

La rellevància del paper de Terrassa en el marc metropolità es veurà doblement reforçada per l'execució del nou disseny urbà, que ha de tenir necessàriament importants repercussions en l'atracció de noves localitzacions industrials, atès que el municipi esdevindrà en els propers anys la primera reserva de sòl i sostre de la perifèria barcelonina, seran, doncs, els més moderns i els primers que es concebeixin, resolent, per exemple, els sistemes de comunicació telemàtica que afavoreixi la ubicació d'empreses basades en les NTIC, o els serveis complementaris a les activitats professionals relacionats amb les condicions de gènere.

